

Welzijn van vleesstieren kan beter

Leonie Heutinck (PR)
Dolf Smits (IMAG-DLO)

In het kader van welzijnsonderzoek bij vleesstieren is in 1996 op het Proefbedrijf Vleesvee van de Waiboerhoeve in Lelystad een project gestart. In drie ronden van 64 Piemontese kruislingstieren wordt gekeken naar het effect van een zacht ligbed en een vergroting van beschikbaar oppervlak per stier op gezondheid, gedrag en technische resultaten. Daarnaast wordt een aantal milieutechnische aspecten van de verschillende huisvestingsystemen onderzocht. Resultaten van dit project worden eind 1998 verwacht. Het Praktijkonderzoek (PR) en IMAG-DLO voeren dit onderzoek gezamenlijk uit.

Het welzijn van dieren staat momenteel volop in de belangstelling. De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) heeft een aantal jaren geleden de Werkgroep Oudere Runderen ingesteld. Deze werkgroep heeft aangegeven wat de knelpunten zijn op het gebied van welzijn bij runderen ouder dan zes maanden. Eind 1996 kwam de RDA met aanbevelingen voor het Ministerie van LNV. Wat de vleesstierenhouderij betreft wordt met name de huisvesting op volledige betonnen roostervloeren als ernstig welzijnsprobleem gezien. De harde ondergrond kan leiden tot gezondheidsproblemen, zoals kraakbeenbeschadigingen in de voorknie, en gedragsafwijkingen, zoals abnormaal opstaan en gaan liggen. Een tweede knelpunt is het hokoppervlak. Door toenemend aflevergewicht bij vleesrassen en kruislingstieren is het oppervlak niet meer toereikend. Er zijn bovendien aanwijzingen dat ook bij lagere gewichten van de dieren de huidige normen voor beschikbare oppervlakte per dier ruimer moeten worden. Gesteld wordt, dat een hok voldoende ruimte moet bieden om de dieren een normaal gedragspatroon te laten uitvoeren. Dit betekent, dat er voldoende lig- en vreetruimte beschikbaar moet zijn om de dieren ongestoord te laten rusten en vreten. Om hierover tot uitspraken te kunnen komen is meer inzicht in de oppervlaktebehoefte nodig.

Huisvestingsstal

Op het Proefbedrijf Vleesvee van de Waiboerhoeve in Lelystad is begin 1996 een stal gebouwd, die geschikt is voor huisvestingsonderzoek bij vleesstieren. In deze stal wordt de mogelijkheid geboden om verschillende typen ligbed te testen. Ook kunnen de hokmaten variëren, waardoor verschillen in beschikbare oppervlakte per stier of aantal stieren per hok mogelijk zijn. Medio 1996 is in deze stal een proef van start gegaan, waarin de vloeruitvoering en de beschikbare oppervlakte per stier

centraal staan. Aan beide zijden van de voergang zijn acht groepshokken. De groepen bestaan in deze proef uit acht stieren. De stieren worden als nuka's aangekocht en op het Proefbedrijf Vleesvee in groepen opgefokt tot een leeftijd van zes maanden. Tijdens de opfok hebben de kalveren de beschikking over een ligbed van stro. Na de opfok worden ze overgeplaatst naar de huisvestingsstal.

Proefopzet

In deze proef worden vier huisvestingsystemen onderzocht (zie tabel 1). Eén systeem heeft een gescheiden eet- en ligruimte, waarbij de ligruimte is ingestrooid met stro. Een ander systeem heeft een betonnen roostervloer, die met uitzondering van de eetruimte is voorzien van een rubber toplaag. Vervolgens is er een systeem, dat volledig is voorzien van een betonnen roostervloer. In deze drie systemen heeft elke stier de beschikking over 4 m². Bij het stro- en rubbersysteem bedraagt de ligruimte 2,7 m². Als referentie is tenslotte een systeem opgenomen, dat ook volledig is voorzien van een betonnen roostervloer, maar waarbij de stieren

Per huisvestings-systeem zijn twee hokken beschikbaar.

Tabel 1 Huisvestingssystemen

Vloeruitvoering	Totaal opp. (m ² /dier)	Ligruimte (m ² /dier)	Omschrijving systeem
Stro	4	2,7	gescheiden eet- en ligruimte; ligbed van stro
Rubber	4	2,7	liggedeelte met rubber toplaag
Beton	4	n.v.t.	volledig betonnen roostervloer
Beton	2	n.v.t.	volledig betonnen roostervloer (referentie)

over 2 m² kunnen beschikken. Om een goed beeld te krijgen van de effecten van vergroting van het beschikbare oppervlakte op bijvoorbeeld hokbenutting en het gedrag rondom het liggen en staan is voor de vergelijking van de oppervlaktematen gekozen voor verdubbeling van de referentie-oppervlakte. Aanvullend onderzoek zal nodig zijn om optimale hokafmetingen vast te stellen. De vreetbreedte per stier is in dit onderzoek bij alle systemen gelijk en bedraagt 67 cm.

Welzijn en milieu

Welzijn en milieu mogen niet los van elkaar worden gezien. Het is belangrijk de relatie tussen beide goed in het oog te houden. In eerder uitgevoerd huisvestingsonderzoek zijn aan het beton- en rubbersysteem al wel milieutechnische metingen uitgevoerd. In dit onderzoek worden aanvullende emissiemetingen uitgevoerd om van alle vier gebruikte huisvestingsystemen een indicatie over de milieutechnische aspecten te kunnen geven.

Gezondheid en gedrag

Wanneer een stier gezondheidsproblemen heeft, waar al dan niet de dierenarts bij moet komen, dan wordt dit met de genomen behandeling in de bedrijfsdatabank geregistreerd. Daarnaast wordt nog aanvullend gezondheidsonderzoek uitgevoerd. Maandelijks worden beenwerk, staart en nek onderzocht op verwondingen of beschadigingen. In samenwerking met de

Faculteit Diergeneeskunde wordt van alle stieren na de slacht het carpaalgewricht van de linker voorknie onderzocht op beschadigingen. Gedragswaarnemingen worden uitgevoerd door video-opnamen van de stieren te analyseren. Om de stieren individueel te kunnen herkennen op de videoband wordt met haarverf een rugnummer opgebracht. Twee typen observaties worden ingezet:

- een 24-uurs observatie om vast te stellen hoeveel tijd de stieren aan verschillende activiteiten besteden, zoals eten en liggen, en hoe ze gebruik maken van hun hok.
- een 4-uurs observatie om specifiek gedrag, zoals uitglijden tijdens het bespringen van een ander dier of de manier van opstaan of gaan liggen, te registreren.

Onderzoek zo volledig mogelijk

Uiteraard worden de technische resultaten van de stieren, dus de groei, de voeropname, de voederconversie en de slachtkwaliteit in dit onderzoek meegenomen. Waar mogelijk wordt ook geprobeerd een link met de gezondheid en het gedrag te leggen. Verder wordt de bevuilding van de stieren regelmatig geregistreerd.

Wanneer dieren erg vuil zijn kan dit problemen geven in het slachthuis door de kans op bezoedeling van het karkas.

Stroverbruik en arbeid worden geregistreerd. De verschillende huisvestingssystemen worden beoordeeld op welzijn, milieu en ook op economische haalbaarheid.

